

AKADEMIK TADQIQOTLARDA SUN'IY INTELLEKT ASOSIDAGI PLATFORMALARNING O'RNI

Ne'matova Iroda Suhbatillo qizi

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti 3-kurs talabasi

niroda22@gmail.com

Ilmiy rahbar: **Baydulloyeva Firuza Aqilbekovna**

Annotatsiya. Ushbu maqolada akademik tadqiqotlar jarayonida sun'iy intellekt asosidagi platformalarning o'rni va metodik ahamiyati tahlil qilinadi. Tadqiqot davomida ChatGPT, Grammarly, Google Scholar hamda Research Rabbit kabi zamonaviy raqamli vositalarning ilmiy izlanish va akademik yozuvdagi imkoniyatlari o'rganildi. Natijalar shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt asosidagi platformalar ma'lumotlarni tezkor izlash, matnni tahlil qilish, grammatik va uslubiy xatolarni aniqlash hamda ilmiy ish samaradorligini oshirishda muhim rol o'ynaydi. Shuningdek, ushbu texnologiyalar tadqiqotchining vaqtini tejash va ilmiy faoliyatni tizimli tashkil etishga yordam beradi. Mazkur maqola sun'iy intellekt texnologiyalarining akademik tadqiqotlardagi o'rni va ularning metodologik imkoniyatlarini ilmiy jihatdan yoritishga qaratilgan.

Kalit so'zlar: sun'iy intellekt, akademik yozuv, ilmiy tadqiqot, raqamli platformalar, ChatGPT, Grammarly, Google Scholar, ilmiy metodologiya.

Аннотация. В данной статье анализируется роль и методологическое значение платформ, основанных на искусственном интеллекте, в академических исследованиях. В ходе исследования были изучены возможности современных цифровых инструментов, таких как ChatGPT, Grammarly, Google Scholar и Research Rabbit, в научных исследованиях и академическом письме. Результаты показали, что платформы на основе искусственного интеллекта играют важную роль в быстром поиске информации, анализе текста, выявлении грамматических и стилистических ошибок, а также в повышении эффективности научной работы. Кроме того, данные технологии помогают исследователям экономить время и систематизировать научную деятельность. Данная статья направлена на научное освещение роли технологий искусственного интеллекта в академических исследованиях и их методологических возможностей.

Ключевые слова: искусственный интеллект, академическое письмо, научное исследование, цифровые платформы, ChatGPT, Grammarly, Google Scholar, научная методология.

Annotation. This article analyzes the role and methodological importance of artificial intelligence-based platforms in academic research. During the study, the opportunities of modern digital tools such as ChatGPT, Grammarly, Google Scholar, and Research Rabbit in scientific research and academic writing were examined. The results showed that AI-based platforms play a significant role in rapid information search, text analysis, identifying grammatical and stylistic errors, and improving the efficiency of scientific work. In addition, these technologies help researchers save time and organize academic activities systematically. This article aims to scientifically highlight the role of artificial intelligence technologies in academic research and their methodological opportunities.

Keywords: artificial intelligence, academic writing, scientific research, digital platforms, ChatGPT, Grammarly, Google Scholar, scientific methodology.

Kirish

Zamonaviy texnologiyalar rivojlanishi natijasida sun'iy intellekt asosidagi platformalar akademik tadqiqotlar va ilmiy yozuv jarayonida keng qo'llanilmoqda. An'anaviy tadqiqot usullarida ma'lumot izlash, tahlil qilish va matnni tahrirlash ko'p vaqt talab qilgan bo'lsa, bugungi raqamli vositalar ushbu jarayonlarni soddalashtirmoqda. Ayniqsa, ChatGPT, Grammarly va Google Scholar kabi platformalar ilmiy faoliyat samaradorligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Sun'iy intellekt asosidagi texnologiyalar ilmiy manbalarni tezkor topish, akademik matnlarni tahlil qilish hamda grammatik va uslubiy xatolarni aniqlash imkonini beradi. Shu bilan birga, ular tadqiqotchining vaqtini tejash va ilmiy ishni tizimli tashkil etishga yordam beradi. Mazkur maqolaning maqsadi — akademik tadqiqotlarda sun'iy intellekt asosidagi platformalarning o'ri va metodologik imkoniyatlarini tahlil qilishdan iborat.

Asosiy qism

Sun'iy intellekt asosidagi platformalar bugungi kunda akademik tadqiqotlar jarayonining muhim qismiga aylanmoqda. Ushbu texnologiyalar ilmiy ma'lumotlarni tezkor izlash, matnlarni tahlil qilish va akademik yozuv sifatini oshirish imkonini beradi. Ayniqsa, ilmiy maqola yozishda vaqt samaradorligini oshirish va xatolarni kamaytirishda raqamli vositalarning ahamiyati ortib bormoqda. ChatGPT platformasi tadqiqotchila ruchun ilmiy matnlarni ishakllantirish, g'oyalarni tartibga solish hamda ma'lumotlarni umumlashtirishda yordam beradi. Mazkur platforma foydalanuvchiga turli mavzular bo'yicha tezkor ma'lumot olish va ilmiy uslubdagi matnlar yaratish imkonini beradi. Shu sababli, ChatGPT akademik yozuv jarayonida samarali raqamli yordamchi sifatida qo'llanilmoqda. Grammarly platformasi esa asosan grammatik va uslubiy tahlil qilish vazifasini bajaradi. Ushbu vosita akademik matndagi imlo, punktuatsiya va uslubiy xatolarni aniqlab, matn sifatini yaxshilashga yordam beradi. Ayniqsa, ingliz tilida ilmiy maqola yozuvchi talabalar va tadqiqotchilar uchun Grammarly muhim ahamiyatga ega. Google Scholar va Research Rabbit platformalari ilmiy manbalarni izlash va tahlil qilishda keng qo'llaniladi. Ushbu tizimlar orqali tadqiqotchilar kerakli ilmiy maqolalar, dissertatsiyalar va ilmiy nashrlarni tezkor topish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Natijada ilmiy izlanish jarayoni yanada tizimli va samarali tashkil etiladi.

1-jadval

Platforma	Asosiy vazifasi	Rivojlantiradigan imkoniyatlari	O'ziga xos afzalligi
ChatGPT	Matn yaratish va tahlil qilish	Akademik yozuv va g'oya ishlab chiqish	Tezkor va interaktiv yordam
Grammarly	Grammatik va uslubiy tahlil	Matn sifati va aniqligi	Xatolarni avtomatik aniqlash
Google Scholar	Ilmiy manbalarni qidirish	Tadqiqot olib borish	Ishonchli ilmiy bazaga ega
Research Rabbit	Ilmiy maqolalarni bog'lash va tahlil qilish	Manbalar bilan ishlash	Vizual tadqiqot xaritalari yaratish

Sun'iy intellekt asosidagi platformalarning akademik tadqiqotlardagi samaradorligi ularning metodik jihatdan to'g'ri qo'llanilishiga bog'liq. Zamonaviy tadqiqotlarda raqamli

vositalar nafaqat ma'lumot topish, balki ilmiy faoliyatni rejalashtirish va tahlil qilishda ham muhim yordamchi sifatida xizmat qilmoqda.

Akademik yozuv jarayonida sun'iy intellekt texnologiyalari tadqiqotchiga matnni tezkor tahrirlash va ilmiy uslubni shakllantirish imkonini beradi. Ayniqsa, ingliz tilida ilmiy maqola yozishda grammatik va uslubiy aniqlik muhim ahamiyat kasb etadi. Shu sababli, Grammarly kabi platformalar ilmiy yozuv sifatini oshirishda keng qo'llanilmoqda. Shuningdek, raqamli platformalar ilmiy izlanish jarayonida vaqt tejashiga ham yordam beradi. Avvallari ilmiy manbalarni izlash uzoq vaqt talab qilgan bo'lsa, hozirgi kunda Google Scholar va Research Rabbit kabi tizimlar kerakli ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida topish imkonini bermoqda. Bu esa ilmiy tadqiqotlarning samaradorligini sezilarli darajada oshiradi.

Sun'iy intellekt va akademik yozuv: metodologik yondashuvlar

Akademik tadqiqotlarda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish ilmiy faoliyatni yangi bosqichga olib chiqmoqda. Zamonaviy platformalar tadqiqotchiga nafaqat ma'lumot topish, balki ilmiy matnlarni tahlil qilish va tizimlashtirishda ham yordam bermoqda. Shu sababli, AI asosidagi vositalar bugungi ilmiy faoliyatning muhim tarkibiy qismiga aylanib bormoqda. Sun'iy intellekt platformalarining asosiy afzalliklaridan biri — tezkor qayta aloqa (feedback) imkoniyatidir. An'anaviy usullarda ilmiy matnni tekshirish va tahrirlash uchun ko'p vaqt talab qilinsa, AI texnologiyalari xatolarni bir necha soniya ichida aniqlash imkonini beradi. Bu esa ilmiy yozuv sifatini oshirish bilan bir qatorda, tadqiqotchining vaqtini ham tejaydi. Bundan tashqari, AI asosidagi platformalar ilmiy faoliyatni rejalashtirishda ham muhim rol o'ynaydi. Masalan, ChatGPT yordamida tadqiqot rejasi tuzish, maqolaning strukturaviy qismlarini shakllantirish va ilmiy g'oyalarni umumlashtirish mumkin. Research Rabbit kabi platformalar esa ilmiy manbalar o'rtasidagi bog'liqlikni ko'rsatish orqali tadqiqotchiga kengroq ilmiy tahlil olib borishga yordam beradi. Shu bilan birga, akademik tadqiqotlarda sun'iy intellektidan foydalanishda akademik halollik tamoyillariga amal qilish muhim hisoblanadi. Tadqiqotchi AI vositalaridan yordamchi platforma sifatida foydalanishi, biroq ilmiy ishning asosiy mazmuni va tahlilini mustaqil ravishda olib borishi zarur. Bu esa ilmiy faoliyatning sifatli va ishonchli bo'lishini ta'minlaydi. Sun'iy intellekt texnologiyalarining ilmiy faoliyatdagi yana bir muhim jihati — ma'lumotlarni tahlil qilish jarayonini soddalashtirishidir. Zamonaviy AI platformalari katta hajmdagi ilmiy ma'lumotlarni qisqa vaqt ichida qayta ishlash va asosiy g'oyalarni ajratib ko'rsatish imkoniyatiga ega. Bu esa tadqiqotchining analitik fikrlash jarayonini qo'llab-quvvatlab, ilmiy izlanish samaradorligini oshiradi. Bugungi kunda ko'plab universitetlar va ilmiy markazlar akademik faoliyatda raqamli vositalardan foydalanishni qo'llab-quvvatlamoqda. Ushbu vositalar ilmiy ishlarning texnik jihatdan to'g'ri shakllanishiga yordam beradi.

Shuningdek, sun'iy intellekt asosidagi platformalar masofaviy ilmiy hamkorlikni ham rivojlantirmoqda. Tadqiqotchilar turli davlatlarda bo'lishiga qaramasdan, onlayn platformalar orqali birgalikda maqola yozish, ma'lumot almashish va ilmiy loyihalarni amalga oshirish imkoniyatiga ega bo'lmoqda. Bu esa global ilmiy integratsiyaning kuchayishiga xizmat qiladi. Biroq, AI texnologiyalaridan noto'g'ri foydalanish ayrim muammolarni ham yuzaga keltirishi mumkin. Xususan, tayyor matnlardan haddan tashqari foydalanish tadqiqotchining mustaqil fikrlash ko'nikmalariga salbiy ta'sir ko'rsatishi ehtimoli mavjud. Shu sababli, sun'iy intellekt vositalaridan foydalanishda ilmiy etikaga va akademik halollik tamoyillariga qat'iy amal qilish muhim hisoblanadi.

Xulosa va amaliy tavsiyalar

O'tkazilgan tahlillar shuni ko'rsatdiki, sun'iy intellekt asosidagi platformalar akademik tadqiqotlar va ilmiy yozuv jarayonida muhim metodik vosita sifatida namoyon bo'lmoqda. ChatGPT, Grammarly, Google Scholar va Research Rabbit kabi platformalar ilmiy ma'lumotlarni izlash, tahlil qilish va akademik matn sifatini oshirishda samarali yordam beradi. Tadqiqot natijalariga ko'ra, raqamli texnologiyalar ilmiy faoliyatni tezlashtirish, xatolarni kamaytirish hamda tadqiqotchining vaqtini tejash imkonini yaratadi. Shuningdek, ushbu vositalar ilmiy ishlarni tizimli tashkil etish va akademik yozuv sifatini yaxshilashda ham muhim ahamiyat kasb etadi.

Amaliy tavsiya sifatida, sun'iy intellekt texnologiyalaridan akademik faoliyatda yordamchi vosita sifatida foydalanish maqsadga muvofiq hisoblanadi. Shu bilan birga, tadqiqotchilar akademik halollik tamoyillariga amal qilishi va ilmiy tahlillarni mustaqil ravishda olib borishi zarur.

Yakuniy xulosa qilib aytganda, sun'iy intellekt asosidagi platformalar zamonaviy ilmiy tadqiqotlarning ajralmas qismiga aylanmoqda. Kelajakda ushbu texnologiyalarning yanada rivojlanishi akademik yozuv va ilmiy izlanishlar samaradorligini oshirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Abduraxmonov, X. "Raqamli ta'lim texnologiyalari". Toshkent, 2023.
2. Karimov, U. "Akademik yozuv metodologiyasi". Toshkent, 2022.
3. Russell, S., Norvig, P. "Artificial Intelligence: A Modern Approach". Pearson Education, 2021.
4. Swales, J. "Academic Writing for Graduate Students". Cambridge University Press, 2020.
5. Official Grammarly Blog. URL: <https://www.grammarly.com/blog/>
6. Google Scholar Official Platform. URL: <https://scholar.google.com>
7. Research Rabbit Official Website. URL: <https://www.researchrabbit.ai>
8. OpenAI. "ChatGPT and AI Tools in Research Writing". URL : <https://openai.com>
9. Devos.uz (2025) "Raqamli texnologiyalarning ilmiy tadqiqotlardagi ahamiyati". URL: <https://devos.uz>
10. Zenodo. "Artificial Intelligence in Academic Research Methodology". URL: <https://zenodo.org>